

Visuelle Erinnerungskulturen Deutschland / Polen 1800–1939 (Berlin, 29.9.–3.10.2004)

Barbara

11. Tagung des Arbeitskreises

deutscher und polnischer Kunsthistoriker und Denkmalpfleger

Berlin, 29. September - 3. Oktober 2004

Veranstaltet vom

Kunstgeschichtlichen Seminar der Humboldt-Universität zu Berlin

unter Mitwirkung

des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen
Europa, Oldenburg

Visuelle Erinnerungskulturen und Geschichtskonstruktionen

in Deutschland und Polen I: 1800 bis 1939

Wizualne konstrukcje historii i pamieci historycznej

w Niemczech i w Polsce. Czesc I: 1800 - 1939

11 Konferencja Grupy Roboczej

Polskich i Niemieckich Historyków Sztuki i Konserwatorów Zabytków

Berlin, 29 wrzesnia - 3 pazdziernika 2004

zorganizowana przez

Seminarium Historii Sztuki Uniwersytetu Humboldtów w Berlinie

przy udziale

Instytutu Federalnego do Badan nad Kultura i Historia Niemców w Europie
Wschodniej, Oldenburg

TAGUNGSORT / MIEJSCE OBRAD: Senatssaal, Hauptgebäude der
Humboldt-Universität / Sala Senatu, Budynek Główny Uniwersytetu Unter den
Linden 6

Kontakt:

Barbara Lück, Kunstgeschichtliches Seminar der Humboldt-Universität

Tel.: 030/2093-4464, e-mail: barbara.lueck@rz.hu-berlin.de

<http://www2.hu-berlin.de/arthistory/>

Programm / Program

Donnerstag / Czwartek 30.09.2004

9:00 Begrüßung und Eröffnung der Tagung / Powitanie i otwarcie konferencji

9:30 Adam S. Labuda (Berlin) Einleitung in die Tagung / Wprowadzenie

Historie und Zeitgeschichte in der Kunst des 19. Jahrhunderts

Historia przeszła i współczesna w sztuce XIX wieku

(Sektionsleitung / Przewodniczący Sekcji: Prof. Dr. Dethard von Winterfeld)

9:50 Tatjana und Michael F. Zimmermann (Erfurt und Eichstätt):

'eine Art Nirgendwo' - Polens Ortlosigkeit in der Phantasie des 19.

Jahrhunderts

'Nigdzie' - nieokreślone miejsce Polski w wyobraźni wieku XIX

10:30 Aleksandra Idzior (Vancouver):

From History to Myth: the Manufacture of Heroism in Piotr Michalowski's

Samosiera in the Context of Works by Adolf Menzel and Emanuel Leutze

Od historii do mitu: tworzenie bohaterskiego losu w Piotra Michałowskiego

Samosierzy w kontekście dzieł Adolfa Menzla i Emanuela Leutze

11:00 Diskussion / Dyskusja

11:30 Pause / Przerwa

11:45 Michał Mencfel (Posen/Poznań):

Jan Matejko's Schlacht am Tannenberg und ihre Rezeption im 19. und 20.

Jahrhundert

Grunwald Jana Matejki i recepcja dzieła w wieku XIX i XX

12:15 Diskussion / Dyskusja

12:30 Rainer Sachs (Breslau/Wrocław):

Das Volk steht auf, der Sturm bricht los. Schlesiens Kunst und

Kunsthandwerk und die Befreiungskriege

Naród powstaje, rozpetuje się burza. Sztuka i rzemiosło artystyczne na

Śląsku i wojny wyzwolenicze

13:00 Frank Martin (Berlin):

Historische und religiöse Bekenntnisse in den Glasmalereien der Ev.

Marienkirche Liegnitz

Historyczne i konfesyjne programy w witrażach w kościele ewangelickim w

Legnicy

13:30 Diskussion / Dyskusja

14:00 Mittagspause / Przerwa obiadowa

Die Brüder Raczyński / Bracia Raczyńscy

(Sektionsleitung / Przewodniczący Sekcji: Prof. Dr. Andrzej Tomaszewski)

15:30 Jarosław Jarzewicz (Posen/Poznań):

Römisch-gotischer Erinnerungstempel oder private Memorialkirche: Die

Kirche in Rogalin, dem Familiensitz der Raczyńskich

Rzymsko-gotycka swiatynia wspomnien albo kosciól upamietniajacy w
Rogalinie - rodowej siedzibie Raczyńskich

16:00 Elise Grauer (Berlin):

Tradition als Konstrukt - Athanasius Raczyński's Galerien in Polen und Preußen

Tworzenie tradycji - galerie Atanazego Raczyńskiego w Polsce i w
Królestwie Pruskim

16:30 Stefan Trinks (Berlin):

Die Geschichtskonstruktionen in den Illustrationen zu Athanasius von
Raczyński's "Geschichte der neueren deutschen Kunst"

Konstrukcje historii w ilustracjach do Atanazego Raczyńskiego "Geschichte
der neueren deutschen Kunst"

17:00 Diskussion / Dyskusja

17:30 Pause / Przerwa

Abendvortrag / Odczyt wieczorny

In Zusammenarbeit mit dem Deutschen Kulturforum östliches Europa e. V.

Wspólnie z Deutsches Kulturforum östliches Europa e. V

19.00 Étienne François (Berlin):

Geteilte Erinnerungsorte, europäische Erinnerungsorte

Miejsca pamięci podzielone, europejskie miejsca pamięci

Freitag / Piątek, 1.10.2004

Erinnerungsorte / Miejsca pamięci

(Sektionsleitung / Przewodnicząca Sekcji: Prof. Dr. Ewa Chojecka)

9:00 Stefan Laube (Berlin):

Kathedra gnieźnieńska - Schlosskirche Wittenberg. Erinnerungsorte sakraler

Nation oder nationaler Religion zwischen Napoleon und Erstem Weltkrieg

Kathedra gnieźnieńska - Schlosskirche Wittenberg. Miejsca pamięci

uswieconego narodu bądź narodowej religii między czasami Napoleona i I wojna
światowa

9:30 Maximilian Eiden (Berlin):

Jahrhundertfeiern und Jahrhundertdenkmäler der "Befreiungskriege" in

Leipzig und Breslau - gegenläufige nationale Erinnerungsprojekte

Obchody Stulecia i pomniki z okazji rocznicy stulecia "wojen

wyzwolenczych" w Lipsku i Wrocławiu - dwa przeciwstawne projekty
upamiętniania historii

10:00 Diskussion / Dyskusja

10:15 Pause / Przerwa

Kunstgewerbe, Fest- und Alltagskultur / Rzemiosło artystyczne, kultura

święta i dnia codziennego

(Sektionsleitung / Przewodniczący Sekcji: Prof. Dr. Wojciech Balus)

10:45 Piotr Korduba (Poznań):

Danziger Möbel und Innenräume im 19. und 20. Jahrhundert und ihre polnischen und deutschen Konnotationen

Wnętrza i meble gdańskie w 19 i 20 wieku i ich polskie i niemieckie konotacje

11:15 Konrad Vanja (Berlin):

Vivatbänder als Memorialzeichen

Wstęgi "wivatowe" jako znaki pamiątkowe

11:45 Diskussion / Dyskusja

12:00 Roger Pilachowski (Marburg):

Polnische National-Ikonographie zwischen historischer Legitimation und politischer Konsensstiftung 1914 - 1918

Polska ikonografia narodowa: między historyczną legitymizacją a polityczną zgodą 1914-1918

12:30 Susanne Peters-Schildgen (Herne):

Kultur- und Traditionsgut polnischsprachiger Zuwanderer in der sich entwickelnden Industriegesellschaft des Ruhrgebiets

Kultura i tradycja polskich emigrantów w społeczeństwie industrialnym Zagłębia Ruhry

13:00 Diskussion / Dyskusja

13:15 Mittagspause / Przerwa obiadowa

Städtebilder zwischen Polen und Deutschland / Obrazy miast między Polską i Niemcami

(Sektionsleitung / Przewodnicząca Sekcji: Dr. Beate Störckuhl)

14:45 Hanna Brendel (Poznań):

Anders wohnen - formale, kulturelle oder nationale Differenzen im Wohnbauwesen Posens 1914-1920

Mieszkać inaczej - różnice formalne, kulturowe czy narodowe w budownictwie mieszkaniowym Poznania ok. I wojny światowej

15:05 Szymon Piotr Kubiak (Poznań):

Ein neues Gesicht für die wilhelminische Stadt. Die Posener Architektur und ihre Gestalter in der Zeit der Zweiten Republik Polen (1918-1939)

O nowe oblicze wilhelminskiego miasta. Architektura w Poznaniu w okresie międzywojennym (1918-1939)

15:25 Diskussion

15:35 Birte Pusback (Hamburg):

Deutsches Danzig - Polski Gdansk. Das Ringen um die kulturelle
Deutungshoheit in Architektur-Bildbänden 1919-1939
Deutsches Danzig - Polski Gdansk. Walka o kulturalna dominacje w albumach
o architekturze w latach 1919-1939

16:05 Marina Dmitrieva (Leipzig/Lipsk):
Drei Gesichter der Stadt Wilna in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts
(eine deutsche, polnische und jüdische Stadt)
Trzy oblicza Wilna w pierwszej polowie XX wieku (miasto polskie,
niemieckie i zydowskie)

16:35 Diskussion / Dyskusja
17:00 Pause

Denkmäler I. Teil / Pomniki. Cz. 1
(Sektionsleitung / Przewodniczaczy Sekcji: Prof. Dr. Jerzy Malinowski)

17:30 Stefan Dyroff (Frankfurt/O.):
Der Umgang mit der von Deutschland hinterlassenen Denkmalslandschaft in
den polnischen Westprovinzen der Zwischenkriegszeit: Zwischen
Akkulturation, "Entdeutschung" und Pragmatismus
Pomniki niemieckie na polskich ziemiach zachodnich w okresie
miedzywojennym. Miedzy akkulturacja, "odniemczaniem" i postawami
pragmatycznymi

18:00 Diskussion / Dyskusja

18:15 Claudia Czok (Berlin):
Das Kopernikus-Standbild von Christian Friedrich Tieck (1851/53) in Thorn.
Ein Denkmal und die Suche nach europäischer Vergangenheit
Posag Kopernika Christiana Friedricha Tiecka (1851/53) w Toruniu. Pomnik i
poszukiwanie europejskiej przeszlosci.

18:45 Michal Wozniak (Marienburg/Thorn-Malbork/Torun):
Das Denkmal Friedrichs des Großen und die Wiederherstellung der Marienburg
Pomnik Fryderyka Wielkiego i odbudowa Malborka

19:15 Diskussion / Dyskusja

20:15 Buchpräsentation / Prezentacje ksiazek

Samstag / Sobota 2.10.2004

Denkmäler II. Teil / Pomniki. Cz. 2
(Sektionsleitung / Przewodniczaca Sekcji: Dr. Malgorzata Omilanowska)

9:00 Rafal Makala (Stettin/Szczecin):
Der Bismarckturm in Stettin als Beispiel der Entstehung neuer
Erinnerungsstätten im wilhelminischen Deutschland

Wieża Bismarcka w Szczecinie jako przykład tworzenia nowych miejsc pamięci
w wilhelminskich Niemczech

9:30 Tadeusz J. Zuchowski (Thorn/Posen-Torun/Poznań):

Das Tannenberg-Grünwald-Denkmal in Krakau

Pomnik Grünwaldzki w Krakowie

10:00 Andrzej Szczerski (Krakau/Kraków):

Nationalism and Funerals - commemorations of Józef Piłsudski and Paul
Hindenburg in the 1930s

Nacjonalizm i pogrzeby - uroczystości ku czci Paula Hindenburga i Józefa
Piłsudskiego w latach 30- tych

10:30 Diskussion / Dyskusja

11:00 Pause / Przerwa

Deutsch-polnische Ikonographie 1919-1939 / Ikonografia polsko-niemiecka w
latach 1919-1945

(Sektionsleitung / Przewodnicząca Sekcji: Prof. Dr. Michaela Marek)

11:30 Robert Born (Berlin):

Germanen und Slawen. Strategien und Formen der Vermittlung bis 1939

Germanie i Słowianie. Strategie i formy prezentacji w sztuce i
wystawiennictwie do 1939 roku

12:00 Diana Codogni-Lancucka (Breslau/Wrocław):

Rübezahl im Reich der Kunstpolitik. Visualisierung der schlesischen
Vergangenheit in der Kunst des Nationalsozialismus

Liczyrzepa w królestwie sztuki i polityki. Obrazowanie śląskiej
przeszłości w sztuce narodowego socjalizmu

12:30 Diskussion / Dyskusja

12:15 Piotr Piotrowski (Posen/Poznań):

"Drang nach Westen". Visual Strategies of Polish Right-Wing Western
Politics in 1930s

"Drang nach Westen". Strategie wizualne w zachodniej polityce polskiej
prawicy w latach 30-tych

12:45 Jacek Friedrich (Danzig/Gdańsk):

The paintings in the assembly hall of the Polish Grammar School in Danzig

Dekoracja malarska Gimnazjum Polskiego im. Józefa Piłsudskiego w Gdańsku.

13:15 Diskussion / Dyskusja

13:45 Mittagspause / Przerwa obiadowa

Informationsbörse / Giełda informacyjna

(Sektionsleitung / Przewodniczący Sekcji: Dr. Dietmar Popp)

16:00 Christofer Hermann (Allenstein/Olsztyn):

Die mittelalterliche Architektur im Gebiet der ehemaligen preußischen Bistümer. Ergebnisbericht eines abgeschlossenen Habilitationsprojektes
Sredniowieczna architektura na obszarze byłych pruskich biskupstw. Wyniki zakończonego projektu habilitacyjnego

16:15 Jakub Kostowski (Breslau/Wrocław):

Die Breslauer Werkstatt von Jakob Beinhart. Ein Beitrag zur Werkstatt-Monographie
Wrocławski warsztat Jakuba Beinharta - przyczynek do monografii

16:30 Diskussion / Dyskusja

16:45 Isabella Woldt (Hamburg):

Höfische Architektur im Spannungsfeld absolutistischer Politik. Jan III. Sobieskis königliche Residenz in Wilanów im Kontext europäischer Baukunst und Kunstpolitik des 17. Jahrhunderts
Architektura dworska i absolutyzm. Królewska rezydencja Jana III Sobieskiego w Wilanowie w kontekście budownictwa i polityki artystycznej w Europie w XVII stuleciu

17:00 Carola Zimmermann (Berlin):

Die Bauten von Carl Gotthard Langhans in seiner Zeit als Direktor des Oberhofbauamtes in Berlin
Budowle Carla Gottharda Langhansa w czasie jego działalności jako dyrektora Nadwornego Urzędu Budowlanego w Berlinie

17:45 Diskussion / Dyskusja

17:30 Pause / Przerwa

17:45 Iwona Jastrzebska-Puzowska (Bromberg/Bydgoszcz):

Der Bromberger Architekt Fritz Weidner - seine Kunstauffassung und seine Werke
Bydgoski architekt Fritz Weidner - jego koncepcja sztuki i działalność

18:00 Ksenia Stanicka-Brzezicka (Breslau/Wrocław):

Vorstellung der Dissertation "Vereinigung der Schlesischen Künstlerinnen"
Prezentacja pracy doktorskiej "Stowarzyszenie Artystek Śląskich"

18:15 Sabine Arend (Berlin):

Studien zur Ostforschung: Personen, Institutionen, Netzwerke
Studia nad "badaniami wschodnimi". Osoby, instytucje, powiązania

18:30 Diskussion / Dyskusja

18:45 Herle Forbrich (Berlin):

"Herrenhäuser ohne Herren? - Geschichtsorte im ostelbischen Raum 1945 - 1990"
Domy pańskie bez swych panów? - miejsca historyczne na wschód od Łaby w

Jahren 1945-1990

19:00 Arnold Bartetzky (Leipzig/Lipsk):

Visuelle Repräsentation des Staates in Polen und anderen
postsozialistischen Staaten seit 1989

Reprezentacja wizualna państwa w Polsce i w innych krajach
postsocjalistycznych po 1989 roku

19:15 Diskussion / Dyskusja

Sonntag / Niedziela 3.10.2004

9:00 Exkursion "Polen-Deutschland. Eine Spurensuche in Berlin"

(veranstaltet vom Landesdenkmalamt Berlin)

Wycieczka "Polska-Niemcy. W poszukiwaniu śladów w Berlinie" (zorganizowana
przez Krajowy Urząd Konserwatorski w Berlinie)

(ca.) 14:00 Ende der Tagung / Zakonczenie konferencji

Mit freundlicher Unterstützung der

Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit

Robert Bosch Stiftung

DFG

Die Tagung findet statt unter der Schirmherrschaft von

Frau Staatsministerin Dr. Christina Weiss

Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien
und

Herrn Waldemar Dabrowski

Minister für Kultur der Republik Polen

* Honorowy patronat nad konferencja sprawuja

Pani Minister dr Christina Weiss

Pełnomocnik Rządu Federalnego do spraw Kultury i Mediów

i

Pan Waldemar Dabrowski

Minister Kultury Rzeczypospolitej Polski

Quellennachweis:

CONF: Visuelle Erinnerungskulturen Deutschland / Polen 1800-1939 (Berlin, 29.9.-3.10.2004). In:

ArtHist.net, 03.09.2004. Letzter Zugriff 11.05.2025. <<https://arthist.net/archive/26593>>.